

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Controversiarvm Omnivm Hvivs Ævi Lvthero-Calvinisticarvm Libri Tres

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1627

VIII. De Monachis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35233

rius; sed iure gentium, quod partim est naturale, partim positivum. Hinc mos omnium fuit gentium; Sacris deditos; & quæ ipsorum essent, pro exemptis haberi. Vt Leuitæ, Exod. 20. Num. 1. Sacerdotes, Genes. 47. sub Pharaone: Et 1. Esdra 7. sub Artaxerxe. 2. Vt Anima corpori præest, non subest: ita nec Clericia subesse debet Politicæ, in Sacris. Vide *Antichristum* p. 2. q. 21.

DICO AD I. Quos Concilium Nicænum prius damnarat Arianos; sententiam in eos est executus Imperator.

AD II. Rectè: At Ecclesiastica potestas est sublimior: ergo non subiecta inferiori sæculari in rebus aut sacris, aut ad sacra pertinentibus.

AD III. Christus soluit, quia voluit, non quia debuit. *Nam liberi sunt filii: sed ut non scandalizemus eos, vade &c.*

VIII. DE MONACHIS.

QVÆSTIO LII.

Quàm durum in Monachos odium Lutheri-calvinistarum?

LUTHERVS in obsequio suo Epithalamio ad 1. Cor 7. Omnes eos qui Cælibem vitam in monasteriis ducunt, idolo Moloch corpora sua cremare confirmat. *Ibidem*, Statum Religionis nil vaere; ethnicum, teitenum, sæcularem, ac veluti lutum esse scilicet. &c.

Magdeburgense Centuria 1. c. 10. aunt. *Quis non hac hominum monstra execretur, ut inimicos humanæ societatis, & contra totam secundam Tabulam delinquentes?* Melancthon in Apologia articulo de votis; *Vota & opera Monachorum appellat: obsecrationes fatuas, hypocriticas simulationes, Traditiones pharisæicas, & Mahumeticas.*

CALVINVS *Instit.* l. 4. c. 13. ait, Monachos omnes esse Sophistas cucullatos, qui ab

Ecclesia discessionem fecerint, & se totos diabolo consecraverint: Monasteria esse lupanaria; Vota monastica, reia Satana.

Sic & hæresiarchæ in *Genealog.* p. 2. q. 13.

AVTOR. 1. Filii tenebrarum æque oculis nequeunt lucem Religionis intruere; desertores militiæ oderunt castra Sanctorum. *Nam*, ait S. Antonius apud S. Athanasium, *omnes qui dem Christiani Diabolus odit; sed probes Monachos, Chrysostrym virgines tolerare nullo modo potest.*

2. Dissimillima de iis S. Patres, quorum pars magna & ipsi monasticum eluerunt: Quibus à Christo, *Matth. Marc. 10. Luc. 18.* centuplum in hoc saeculo; sedes honoraria in iudicio; locum in cælorum regno promittitur. Sed præ veritè hæc latet.

QVÆSTIO LIII.

Qualis Origo fuerit Religionum?

LUTHERANI. Vi Magdeburgenses Cent. 1. c. 10. *capit hoc saeculo 400. primum monasteria: se ab Antonio Micharico &c.* Idque Cent. 5. c. 6. *patet confirmatione doctrina de iustificatione, & contra doctrinam Deiipsum ex prava emulatione Effessorum; Cent. 1. c. 10. partem casu, v. fugerent persecutionem; v. de hanc Hieronymus testatur.*

CALVINVS *Instit.* l. 4. c. 13. 14. Melancthon in Apologia articulo 27. aunt fuisse quidem quarto, & quinto saeculo Monachos aliquos, sed eos, qui tunc sunt, cum eis habere comamene nihil: ideoque hodie tantum monachatum rem esse novam.

SVADENT istis. 1. Quia an liber de vita S. Antonii monachi sit ab Athanasio conscriptus, dubitant Magdeburgenses Cent. 1. c. 10. 2. Quia, Negant iidem Cent. 1. c. 10. Erasmus, Lutherus, Calvinus, &c. librum de Ecclesiæ hierarchia esse Dionysii Areopagite. 3. Quia negant, *ibidem* c. 3. Theologionem de Christianis, sed Ellenis, scriptum.

AVTOR. Tria asserimus: vnde &

SV.

QVÆSTIO LIV.

An sint CONSILIA Evangelicæ;
differant, à Preceptis vs
Vtilia?

SVASIONVM vltro liquebit solutio.
I. Religiosa vita diu ante quartum sæ-
culum coepit. 1. Teste S. Scriptura in
meo *Antichristo* parte 2. q. 22. 2. S.
Athanasius memorat S. Antonium, qui
sæculo quarto claruit, petiisse monasti-
cen edoceri ab iene monacho. 3. S.
Dionysius, teste *Damaso*, ex monacho ad
Papatum est assumptus anno 266. 4.
Tertullianus libro de *velandis virginibus*,
distinguit inter Virgines mundi, & Dei;
quod hæc solenni professione se conse-
crarent Deo. Sic & Cyprianus. 5. S.
Dionysius Areopagita scripsit epistolam
ad Demophilam Monachum: & *libr. de*
Ecclesiæ hierarchia, c. 6. explicat monasticę
professionis formam. 6. Philo Iudæ-
us libro de *vita contemplatiua Supplicum*
describit mores ac vitam monachorum
& monialium; quos instituit S. Marcus
in Ægypto.

II. Origo Religionis professæ non
fuit *Casus*, vel *Error*, aut *praua Imitatio*;
sed perfectionis studium. Nam, etsi Pau-
lus persecutionem fugiens Eremiticam
colere coepit; Antonius tamen, alii-
que ante eum Cœnobitæ, ac post eum
Eremitæ solo perfectionis studio Mona-
sticen obseruarunt. Paulus prior tem-
pore; Antonius prior magisterio fuit;
quod hic discipulos habuit, iste nullum;
secuti Basilius, Augustinus. &c.

III. Religiosi Ordines quoad essen-
tiam, sunt iidem cum priscis; sc. quoad
tria vota professæ; testibus S. Basilio &
Augustino; quos Caluinus ac Melanch-
thon agnoscunt pro antiquis
Monachis. *Bellarmin. libr.*
2. de Monach.
cap. 5.

LVTHERVS libro de *votis monasticis*, & in
Epithalamio: Melanchthon, Martyr,
Brentius, CALVINVS *Instit.* l. 4. c. 13. per-
negant vllum esse Consilium Evangelicum.
LVTHERVS in *assert. art.* 3. vnum esse virgi-
nitatis ait: At in Epithalamio reuocauit opi-
nionem.

Distinctè tria dicunt. 1. Tria vota, si
putentur esse Dei cultus, impietas est. 2.
Obedire, cui non debetur, quasi ad Dei cul-
tum; est stultum. 3. Castè vinere ad expedi-
tius obeunda munia Euangelii, bonum est:
Non tamen possibile, nisi qui scit datum sibi;
Idque fit miraculo.

Sic & prisci olim, pluresque hæretici: Vi-
de in mea *Geneal.* p. 2. q. 15.

APOSTOLICI, cum Pelagianis, contra opulentiam tria
afferebant: 1. *Matth. 19. Facilius est camelum &c.*
quàm diuitem &c. Sed istud est impossibile; ergo &
hoc. Ideo docuit Dominus vendere omnia & dare
pauperibus 2. *Luc 14. Nisi quis renunciarit omni-*
bus: non potest meus esse Discipulus. 3. *Matth. Estote*
perfecti; dicitur omnibus; at huc opus omnia ven-
dere.

DICO AD I. Augustinus epistola
89 & 94. ait: *Quod impossibile est homini-*
bus. possibile est Deo. Quin & Crates The-
banus, Antisthenes. &c. ethnici philo-
sophi potuerunt abiicere bona. Exte-
nuetur camelus, & transibit acum.

AD II. Loquitur de præparatione
animi; nam & animam vult renunciari.

AD III. *Matth. 5.* agit de perfe-
ctione cunctis necessaria: *Matth. 19.*
de vtili solum.

LVTHERO-CALVINISTARVM SVAS-
SIONES sunt tales. 1. *Matth. 17. Angu-*
staporta est, & arcta via: &c. & pauci intrant.
&c. Ergo plus facere, quàm lex exigit, ne-

Ee mo

mo potest. 2. Nunquam implemus legem; cū in opere nostro semper aliquid deest: ergo minus opera supererogationis præstare possumus. 3. Luc. 17. *Cum feceritis omnia, dicitur servi inutiles sumus*: nil ergo supererogatorium est, sed omne debitum. 4. Nunquam facimus, quod debemus: unde orandum, *Dimitte nobis debita nostra*. Ego minus facimus plus, quam debemus. &c.

AVT O R. Sunt Evangelica Consilia plura, maximè tria votorum Religionis; & ea nec præcepta, nec indifferentia: sed grata Deo. 1. Teste Scriptura. Isaia 56. *Non dicat Eunuchus; ego lignum aridum. &c. Dabo ei nomen melius à filiis, & filiabus*. En meritum. Esseque Consilium, docent Patres Hieronymus, Cyrillus, Basilius, &c.

2. Sap. 3. *Felix sterilis & incoquinata, quæ nesciuit thorum. &c. dabitur enim ei fidei donum electum*.

3. Evangelica Testimonia vide in meo *Antichristo* p. 2 q. 23.

4. Apostolica sunt plura. 1. Cor. 7. *Bonum est mulierem non tangere. Dico in nuptiis & viduis, bonum est, si sic permanserint, sicut & ego. Volo omnes vos esse, sicut me ipsum, continentes. De Virginibus præceptum non habeo; Consilium autem do, tanquam misericordiam consecutus à Domino, ut sim fidelis. Item. Qui matrimonio iungit Virginem suam, bene facit; qui non iungit, melius facit. De Vidua: Cui vult, nubat, tantum in Domino: beatior autem erit si sic permanserit; secundum meum Consilium. Puto autem quod & ego Spiritum Dei habeam*.

I. LUTHERVS in Epithalamio vult ibi dissuaderi Continentiam: quod propter fornicationem vnusquisq; suam uxorem habeat.

CALVINVS assentitur, & addit: Illud,

Bonum est homini mulierem non tangere; simile esse isti: *Bonum est non comedere*. 2. Martyr illi opponit hoc Gen. 2. *Non est bonum hominem esse solum*. Et dicit, Paulum loqui de certis sui doni continentia. 3. Paulus solum laudat continentiam, ut vilem temporaria, quod liberet à curis matrimonialibus ita Lutherus. Melancthon etiam spiritualiter, quod cælibes sint expeditiores ad orandum, prædicandum &c. Non verò ad merendum, aut placendum Deo.

DICO AD I. Illud *Vnusquisq; explicat ibidem isto: Qui non se continet, nuptias*. Ita Aug. lib. de Virg. c. 16. *Exhortatur ad continentiam perpetuam, ut aliquantulum etiam à nuptiis deterreret*.

AD II. Deus loquebatur ad carcerem mala concupiscentia ante peccatum Adæ, habentemque donum continentia, quando vellet: quod iam licet nō omnes habeant, habere tamen possunt, si potant à Deo. &c.

AD III. Idem docuit Iovinianus et S. Augustinus libr. de Sacris Virginibus dicit, quod *ij mirabiliter desipiunt*. Placere Deo continentes & merentur: quia *Virgo cogitat, quæ Domini sunt, quomodo placet Deo, ut sit sancta corpore & spiritu*. Ibidem *Non ut laqueum vobis iniiciam; sed ut quod honestum est, & quod facultatem præbeat sine impedimento Dominum oblectandi*. Item: *Beatior autem erit si sic permanserit*. Est igitur continentia de Consilio & possibili.

5. Accedit Apoc 15 *Nemo poterit dicere Canticum, nisi illa 144000. Hi sunt, qui cum mulieribus nō sunt coquinati, Virgines enim sunt, & sequuntur Agnum*. En matrum singulare. Neque mysticè locum hic intelligi potest, ut *Magdelurgæ* referunt, de non inquinatis idololatriæ. nica.

nicatriciæ Babylonica. Nam fictum hoc nouumque est; S. Patres de veris Virginitatibus interpretantur. Exempla, Patres, Rationes, vide in *Bell. l. 2. c. 10. 11. 12.*

QVÆSTIO LV.

Sine possibile quid ultra Præcepta seruari?

LVTHERO-CALVINISTÆ pernegant quæstione præcedente argumentis quatuor. Quibus addunt ista:

5. MARTYR. Dominus iubet se diligere ex toto corde, & unde nil superest non debitum. Augult. lib. 1. d. 8. Ch. ist. *Cum ait, toto corde, nullam vitam nostram partem relinquit, que vacare debeat.* 6. Præceptum dilectionis, & illud *Non concupisces*; in hac vita impleri non potest. Ita Patres. 7. Nolle Deum plus amare, si plus possis, peccatum est: ergo nil potest super adde. e. quod non debeat.

AVTOR. Possibile est & meritorem, satisfacere præceptis, pro humana fragilitate, ex gratia; & tamen etiam Consilia supererogatoriè obseruare. 1. Patet ex supra allegatis. 2. Exemplis primitiue Ecclesiæ: *Act. 4.* Omnia in commune donantium; Continentiam colentium, vt *Act. 21.* quatuor filiiæ Philippi; quod vt magnum quid refertur. *Philo libr. de vita contemplatiua.* Iustinus in *Apologia 2.* Tertullianus in *Apologetico c. 9.* produnt de plurimis Continentibus. 3. Ratio: Omnis res ac natura duo habet: necessarium ad esse, & necessarium ad bene esse. Vt homo, quod conser membris, est ad esse: quod speciosus sit, robustus, &c. ad bene esse est. Sic Perfectio necessaria est ad esse Saluari obseruatione præceptorum: Ad bene esse, gloriosius beari per Consilia obseruata,

DICO AD I. Lex Dei est difficilis ex se: medium enim tangere, arduum: Facilis, habenti gratiam & charitatem. 1. Ioan. 5. *Mandata eius graua non sunt.* Matth. 11. *Iugum meum suauis est.*

AD II. Decet; quia tendimus ad perfectionem viatores; & hoc satis hic Deo, nobisque est. Ideo Dominus respondentem iuuenem, se mandata seruasse, dilexit vt veracem, non vt mendacem. Nec isti perfectioni officit repugnantia concupiscentiæ; dummodo sint motus eius inuoluntarii. Hinc *ama Deum, & time: Cum omnia fecisti, dico, seruus inutilis sum.*

AD III. Dicitur: *Cum feceritis Hac omnia, que præcepta sunt vobis &c.* Vnde *Ambr. l. de Viduis.* *Hoc vt ego non dico: non ille, qui omnia vendidit, sed quasi reposita expectat premia. &c. quasi seruus vilis. &c.* vult tamen tales se humiliare, velut inutiles.

AD IV. Ita dicimus ob peccata venialia, in quibus *iustus in die septies cadit.*

AD V. Illud, *ex toto*: significat diligendum Deum appetitiuè, nil ei præferendo vel æquando: Quod seruari potest; plusque, minusque diligere: Nam diligit ille plus, qui etiam à licitis abstinet &c. Vide *Bell. c. 13.*

AD VI. Præceptum dilectionis potest impleri appetitiuè diligendo: Etiam hoc *Non concupisces*, scil. voluntario appetitu.

AD VII. Est peccatum, si nolis ex contemptu, vel acedia, vel superbia; vel le tamen plus diligere, quàm diligas, etiam à licitis abstinendo, hoc licet; & fieri potest; & meritorem est.

Ec 2 Quæ-

QVÆSTIO LVI.

An VOTVM sit Cultus Dei?

LVTHERI, CALVINI QVE sententia eadem est: Vota ad Deum colendum fieri non posse, nisi de rebus præceptis.

SVADENT. Quia omnis cultus voluntarius, id est, non præceptus, Deo placere nequit: Rom. 14. *Quod enim non est ex fide sc. verbi Dei præcipientis, peccatum est.* Et col. 2. reprehenditur ἰδελοθησκεία, seu superstitio.

AUTOR. Vouere est actus Religionis; ergo & Reddere: iuxta Isa. 19. *Colent Deum in hostiis, & vota vouebunt, & soluent.* 2. Calvinus *Inst. l. 4. c. 13. § 2.* fatetur, Vouere esse officium religionis, & promittere Deo: ergo Reddere votum est fidem seruare Deo: at hoc est immediatè colere Deum. 3. Iuramentum est cultus Dei etiam de re non præcepta; fatetur Calvinus *Inst. l. 2. c. 8. § 23.* Ergo & votum. Num. 30. *Si mulier vouerit aliquid, & verbum de ore egrediens animam eius obligauerit iuramento, voti rea erit: reddet, quod promisit.* 4. Ex voto soluere rem non præceptam falsis Diis, idololatRIA est: ergo eandè ex voto soluere Deo, latRIA est.

5. Omni actu virtutis non præcepto, factò tamen in honorè Dei, colitur Deus: Vt, *Luc. 2.* Anna seruiit Deo ieiuniis, &c. Ergo magis colitur actibus votiuis. 6. *Genes. 28. Votum vouit Iacob, &c. Decimas offeram tibi, &c.* hoc de re non præcepta vouit. Dauid item vouit se templum extructurum Deo, 2. *Reg. 7.* neque præceperat id ei Deus: Sic vota *Leu. 27. Num. 6. 30. Deut. 12. & 23.* non præceperat Deus; & facta tamen sunt ad cultum Dei.

DICO. Apostolus vocat ἰδελοθησκείαν, actus Deo non probatos, rerum inanum, quæ non sunt materia cultus diuini; vt est numerus lotionum, abstinentia à cibis, vt natura immundis. Et, *scilicet* tam est de Consiliis, quàm præceptis Scripturæ.

QVÆSTIO LVII.

An Vota in Nouo Testamento cessarint sublata, sublato antiquo Testamento?

LVTHERO-CALVINISTA Petrus Martyr tractatiam Lutherum & Caluinum id præstat: si mat.

SVADET. 1. Quia Votum in Nouo Testamento non nominatur, nisi cùm de votis Legis firmato: ergo est Legis tantum. 2. Quia Professio fidei nos obligat Deo: ergo si vouetur: vt si obsequiis tabulis ac testibus patris potestati se filius obligat, ante obligatus Decalogo. 3. Quia libertas Evangelii infringitur votis: vitæ enim geneta esse libera voluit Christus, vt quæ nec omnibus, nec omni temporibus ueniunt. 4. Qui vouet, iniuriam Deo facit, faciens necessaria, quæ is libera esse voluit.

AUTOR. I. Negat S. Scriptura cessare vota in Nouo Testamento. Ita 19. *Colent eum in hostiis; Vota vouebunt Domino, & soluent.* Psal. 75. *Vouete, & reddite Domino:* At hæc Patres intelligunt de votis religiosis Noui Testamenti. 1. *Timoth. 5. Cùm luxuriare fuerint, &c. habentes damnationem, qui primam Fidem ueritatem fecerunt:* August. in Psal. 75. id est. *Vouerunt, & non reddiderunt.*

II. Neque vota sunt ceremonia Legis: Quia ante legem vouit Iacob. Deum, illa solum cessarunt, quæ in Veteri Testamento Christum venturum præsignabant. Vide *Bell. c. 17.*

DICO AD I. Res voti extrahitur in Nouo, etsi non nomen. Et præceptum voti.

voti soluendi Morale est; ideo non antiquarum.

AD II. Obstringit in rebus præceptis; non in arbitrariis quæ sunt Consilii Evangelici. Ita patri se obstringere filius potest in rebus sui iuris.

AD III. Si Christus libera vitæ genera esse voluit, cur multi se matrimonio vinculant? Dein; Negat Martyr quicquam esse ad iaphorum & liberum, sed præcepta omnia. Libertas autem Evangelica est à peccato, non à lege. Rom. 6. *Liberati à peccato, serui facti estis iustitiæ.*

AD IV. Non pugnat gratitudo serui, facientis sibi necessarium, cum benignitate Dei relinquentis quid liberum.

QVÆSTIO LVIII.

*An promissio Baptismalis sit
Votum?*

L V THERVS & CALVINVS consentiunt in tria. 1. Vota ad Dei cultum fieri solum posse de rebus præceptis. Ideoq; commune votum esse, factam in Baptismo promissionem. 2. Possè voueri ad negotia vitæ expeditius peragenda, vitandaque peccata. 3. Vota monastica esse impia ac soluenda: quod fiant opinione cultus diuini, & de rebus non præceptis.

SVADENT de voto Baptismi. 1. Quia Christus a gravius peccant, & puniuntur, legem non seruant, quam infideles: igitur obligationem habent, quam non hi. 2. Augustinus in Psal. 75. *Quid debemus vouere? Credere, sperare, bene vivere secundum communem modum &c.*

AVTOR. Promissio in Baptismo non est, propriè votum. 1. Quia vota esse voluntaria debent: Deut. 23. *Si nolueris polliceri, absque peccato eris. Si vo-*

ueris, non tardabis reddere: At promissio baptismalis est necessaria: cum ad eum obligemur omnes. 2. Quia alia vota, quæ pro infantibus edunt parentes, non sunt rata si adulti nolint: at in Baptismo facta pro iis promissio sic eos obligat, vt eogi possint inuiti, ceu mēbra Ecclesiæ. 3. Si promissio baptismalis esset votum, peccata Christianorum essent duplicata, vt, contra Legem, & contra votum; essentque sacrilegia, nec minus peccarent, quàm religiosi.

DICO AD I. Grauius peccant Christiani ob ingratitude; non ob aliam obligationem.

AD II. Augustinus ibi votum accipit largo modo, quo votum propriè dictum, & etiam omnem promissionem comprehendit.

QVÆSTIO LIX.

An Paupertas voluntaria, & Obedientia rectè voueantur Deo?

L V THERO-CALVINISTÆ negant. SVADET Brentius in Confessione Wirtembergica cap. de votis: Vouens paupertatem, 1. Si sit pauper, nil habet quod vouere possit; Vt si in morbo quis voueret se ægotaturum. 2. Si diues; aut vouet daturum se in commune; & hoc est fugere paupertatem: 3. Aut daturum omnia pauperibus spe meriti; & hoc est contra fidem; quia Christus omnia nobis meruit.

AVTOR. 1. Voluntariæ paupertatis Votum sanctum est: 1. Euangelio teste: Vide in Antichristo p. 2. q. 26. 2. Quia, Act. 4. *Credientium cor unum & anima una: Nec quisquam eorum, que possidebat, aliquid suum esse dicebat: sed erant illis omnia communia.* Idque ex voto facto, Ec 3. teste

ceste S. Augustino serm. I de communi
vita Clericorum: Sicque se fecisse ait: Et
queritur non sic obseruasse votum Sa-
cerdotem, qui Deo societatem professus erat,
vt hanc teneret, nihil haberet, testamentum
non faceret: fecit autem testamentum,
& Ecclesiam scripsit heredem. *O fructus
natus non de arbore, quam plantauit Do-
minus!*

3. Ananias, Actorum. 5. & Saphira v-
xor eius contra vitæ communis professi-
onem, sibi clam referuarunt quid propri-
um; & morte subitanea conciderunt.
Petrus Martyrait: Non video hic Vo-
tum. At circumstantiæ id ostendunt.
1. *Fraudauit de pretio agri, conscia uxore
sua: Ergo rem antè obligatam debita-
tam: alioquin non fraudare potuisset.*
2. *Rem non præceptam vouerant:*
quia, *Nonne manens tibi manebat, & ven-
datum in tua erat potestate?* 3. Deo rem
deuouerat; ideo sacrilegium luebat. Vn-
de *Cur tentauit Satanas cor tuum, mentiri
te Spiritui Sancto & fraudare de pretio agri?*
Istud est fallere fidem, voto datam Spiri-
tui Sancto. Ita S. Patres apud Bellarm.
l. 2. c. 20.

DICO AD I. Etiam pauperes ab
opib. rectè vouent; dant enim, quod ac-
quirere potuissent. Augustinus epist. 89.
*Nique mihi minus imputabitur; quia diues
non fui. Nam nec Apostoli, qui primi hoc
fecerunt, diuites fuerunt. Sed totum mun-
dum dimittit, qui & quod habet, & quod o-
ptas habere, dimittit.*

AD II. Ideo dixit Dominus, Matt.
5. *Beati pauperes;* non, beati ægroti. Ideo,
omnia in commune ponere, & pauper-
tatem amare, & amplecti, ceu *Credenti-
um primi, Act. 4.*

AD III. Id contra fidem esset,
quod Christus suafit adolescenti; *da pau-
peribus?*

II LUTHERO-CALVINISTAE obedientiam
deuotam Deo aspernantur, vt iustitiam vtque impiam
excitantur.

SVADENT. I. Quia, LUTHERVS libro de Vo-
tis Monasticis, Cap. 6. ed. re omnibus no. Scriptura
iubeat Phil. 2. *Superioribus inuicem arbitantes, & Pet. 2.
Subiecti estis omni creatura propter Deum omnino ius-
tra Scripturam firmi in manus profectio obedite, ut
quali dica: Deum, voueo tibi nolle me secum un. Eo argu-
tum tuum omnibus subiecti: sed tantum xus mauri. Petrus M. 1. i. Cor. 7. Precepto emittit, no. ut
serui hominum, s. ecclia voto obedientur.*

CALVINI his consciscunt. Vide supra
questione 54.

AVTOR. Grata Deo, meritoria
Christiano professæ est Obedientia. I.
Quia, *Ierem. 35.* Filii Ionadab laudan-
tur, quod in re non præcepta, aiunt Ba-
bani hic; *firmauer. ni præceptum patris
populus autem ielen non obeduit mihi.* Ne-
que in hac re; non bibendo vinum, non
serendo agros, non habitando in domo,
sed tentoriis; tenebantur vi Legis diuina
parere patri. *Fi. mauerunt tamen præceptis,
etiam defuncto patre.* Viuum exem-
plar futuræ Religionis professæ, ceu po-
regnum super terram. 2. Sic E-
angelium docet obedire. Vide meum
Ant. christum par. 2. quæst. 26. Proinde
ait Augustinus in Psal. 75. *Nemo populus
in Monast. rio frater dicat: Recedo; Non
enim soli, qui hic sunt, peruenturi sunt in ce-
lum; & illi qui ibi non sunt, ad Deum ne-
tinent. R. sponderur ei: Sed illi non conueni-
tu vouisti. In Pl. 99, Dum non per se
uerit implere quod vouit, fit d. fertor. iam
Eti propositi, & rem voti non redditi.*

DICO AD I. Commendatur
humilitas; non confusa sub omnibus
omnium obedientia. Sic enim nat-
li. 4.

li esse deberent, qui iuberent. Per, *omni creatura*, intelligit omnem in potestate positum, *sive*, ait, *Regi tanquam precelebunt; sive Ducibus tanquam ab eo missis*. Neque tamen Reges sunt immunes ab obedientia Deo & Legi debita.

AD II. Vetat obedire hominibus propter homines, sed propter Deum. Col. 3. *In simplicitate cordis timentes Dominum. &c. non ad oculum seruientes.*

QVÆSTIO LX.

Votum Continentiæ num ritè fiat, ac teneat?

LUTHERANI iuxta & CALVINIANI, cum priscis hæresiarchis, negant. Vide *Genealogiam par. 2. q. 15.* Suadere id nituntur pluribus; de his nos infra q. 61.

AUTOR. Sanctum est castitatis Votum. 1. Teste S. Scriptura, in professione Mariæ, Luc. 1. *Virum non cognosco*. In doctrina Christi Matt. 19. *sunt Eunuchi, qui se castrauerunt propter regnũ cælorum*. In doctrina Apostoli. 1 Tim. 5. *Luxuriata, damnationem habentes, quia primam fidem vitam fecerunt*. Quæ singula S. Patres ad Votum castitatis professæ interpretati sunt.

2. Idem Votum asseruerunt Concilia plura. Pontifices item, ac Imperatores Patres quoque plurimi; Apud Bell. l. 2. *de Mon. c. 22. 23. 24. 25. 26. 27.*

3. Ratio ex Dignitate fauet, & Utilitate. Dignus est ex Voto continere, quàm uti matrimonio: teste Scriptura supra *quest. 54.* Ideò S. Patres vitam continentem affirmant esse perfectam: quicquid obzannat Martyr. Item utilius ac salutaris est anima, Deoque gratius, ex

voto quid operari, quàm sine voto: Cum ad votum hortetur Scriptura, Psa. 75. *Vouete, & reddite*: Cum ex maiore virtute procedat opus votiuræ virtutis, quàm simplicis; vnde continentia est Temperantiæ: at votum continentia est, & temperantiæ, & Religionis: Cum melius sit quod ex firmata voluntate provenit, quàm variabili.

OBIECTIONES LVTHERO-CALVINISTICÆ.

I. Contra Votum Deiparæ Virginis.

CALVINVS in Comment. in Luc. 1. apud Marloratum, tria a guit. 1. *Viderur S. Virgo non minus maligne restringere Dei potestiam, quàm prius Zacharias. Quod enim præter communem naturæ ordinem est, impossibile esse colligit. Sic enim ratiocinatur: Virum non cognosco, qui credam igitur futurum quod nuntius? Nec verò magnopere laborandum est, ut Eam purgemus ob omni vicio.*

2. Patres rodit Caninus ibidem. *Quod autem ex hoc loco occasionem quidam sumserunt, ut dicerent Virginem habuisse Votum perpetuæ Virginitatis; quod alioquin superstitiosa ista fuisset responsio; nimis infirmum est, imò absurdum, & ridiculum. Existimabimusne Virginem passam fuisse marito se collocari, ut eum luderet? Fuisset profecto PAFIDI, grani reprehensione digna, si sanctum coniugii fœdus, non sine Dei iudicio, spreisset.*

3. Nostro, inde argumento ducto, respondet: *Soluendum est obiectum; Quod Virgo in futurum tempus respiciat, ideò, significet. Nullam sibi fore cohibitionem cum viro. Hæc vero coniectura & probabilis est, simplex; Quod rei magnitudo, vel potius maiestas Virginis detendit.*

oulerit, ut sensus omnes admiratione ligatos haberet, ac constrictos, cum audiret nasciturum esse Dei Filium, aliquid non vulgare concipit; Atque haec ratio est, cum coitum virilem excludat. Hinc attonita exclamat: Quomodo fiet istud.

4. PETRVS MARTYR ait. Interrogatio non est Virginitatis professio. Conceptioni obstare inquit, quod ordinariâ ratione virum non cognosceret; si extraordinariâ conciperet, cupit doceri.

DICO AD II. Non absurdum est, quod asserunt S. Patres, omnisque Theologia: Absurdum verò est dicere B. Mariam animo consummandi matrimonium cum Iosepho contraxisse: ut dicit Calvinus in Luc. 1. Beza ibidem. Bucerus in Matth. 1. Martyr libro de caelib. Centuriatores lib. 1. c. 10. Nam sic non esset Virgo animo, sed carne. Dedit tamen verò Iosepho potestatem in corpus suum; quia autem ex reuelatione sciebat, eum id non appetiturum, ideo habuit expressam voluntatem continendi semper; siue ante desponsationem vouerit, siue post.

AD I. S. Patres dicunt, interrogationem fuisse discere cupientis modum, non dubitantis. Deinde; Succine restrinxisset Dei potentiam, quæ gratia plena, cum qua Dominus? Cur non, vt Zacharias, punita fuisset?

AD III. Si coniecturat; cur tam certo S. Patres reprobant Calvinus? Quia humillima, non capiebat se Messiam parituram; quia Virgo deuota, nesciebat quomodo fieret.

AD IV. At processit ex conscientia voti facti.

AD V. At nunciabatur ei futurus conceptus: Ecce concipies: vnde stolidè interrogasset id, quod ordinario modo fieri poterat, aut etiam supernaturali: nisi

nouisset impedimentum Voti facti.

II. Contra doctrinam Christi de Eunuchis.

LUTHERANVS Petrus Martyr lib. de Coelib. 1. Dicit: Si ita est, non expedit nubere; non dicit, non expedit vobis; ergo de incommodi matrimonii dicit Dominus, non de voto. 2. Per Eunuchos verò intelligit Continentes, vt expeditius prædicent. 3. Non vis in Eunuchis facienda, sed in Scopo parabola.

DICO AD I. Etsi Apostoli quaesierint, an expediret nubere, & non de Voto; tamen Christus ostendit eis perfectionem altiore coniugio, scilicet. Votum ad non nubendum.

AD II. Augustinus lib. de S. Virginit. cap. 23. Sapientia Dei dicit, eos qui in proposito ab uxore ducenda se continent, castrare se propter regnum caelorum. Et contra, humana vanitas impiâ temeritate contendit, eos qui hoc faciunt, presentem tantummodo necessitatem molestiarum conjugium deuitare; in regno caelorum amplius quidquam ceteris nil habere.

AD III. Non hinc parabola est; sed duæ solùm metaphoræ, in Eunuchis, & Castrarunt: vt scilicet sicut corporales Eunuchi habent coporalem necessitatem continendi: ita spirituales habeant spiritalem Voti: Est proinde vis facienda in vocibus his, in quibus vis sermonis consistit.

III. Contra doctrinam Apostoli de FIDE Viduarum.

I LUTHERANVS, lib. de Voti mon. Primam fidem irritam fecerunt, id est, à Christiana ad Iudaicam vel paganisimam defecerunt. 1. Quia ab Ise post S. Pauli nam dicuntur. 2. Quia aduersus Christum luxuriam suam, id est, in apostatiam lapsæ.

II. CALVINVS. 3. Primam fidem in Baptismo datam seortando irritarunt. 4. Inueniunt promississe continentiam contra quod liceret: nam vidua eligatur non minus L. X. annu ideo irritam fuisse promissionem. 5. Ea pro-

promissio non erat votum ad colendum Deum; sed administrandum expeditius in templo; verum ante ætatem habilem.

III. PETRVS MARTER; 6. Locum ambiguum posse variè explicari; ideo nil solidè inde concludi. 7. Habentes damnationem, esse non penam peccati, coram Deo; sed infamiam coram hominibus.

DICO AD I. Noua est ea expositio. Si non vouerant; quid opus erat deficere ad infideles, vt nubere? Nam eis nubere licebat Christianis, 1. *Corinth. 7. tantum in Domino.*

AD II. Abire post Sathanam fit quouis peccato non solum per apostasiam. Luxuriari contra Christum est scortari ad Christi iniuriam; non, apostatare à Christo.

AD III. Nubere volendo irritam fidem fecerunt primam Voti, non Baptismi: quia nulla in Baptismo promittitur, se non nupturam: sed post votum nubere volunt: vnde damnatio. Aut post spiritalis Voti facti delicias gustatas, nubere volunt.

AD IV. Dum loquitur de sexagenariis, non agit de admissione ad votum Continentiæ; sed de electione ad præfecturam Diaconis; vt Tertull. & alii: Vel de admissione ad Præbendam, qua alebantur in Ecclesia: vt Chrysostomus, Ambrosius, Hieronymus, &c. volunt probabilius.

AD V. Patres dicunt, verè fuisse votum Deo factum: At hoc volunt Sectarii posse rescindi: ergo magis Ecclesiæ factum: Cur igitur damnationem habebant?

AD VI. Non est ambiguus locus, ad quem conspirat Patrum consensus: Hic ambigua declarat.

AD VII. Infamia humana potest,

& solet esse cum peccato coram Deo; maximè in Luxuria post votum.

QVÆSTIO LXI.

Qualia sunt Luthero-caluinistica DOCUMENTA contra Continentiæ Votum?

LUTHERO-CALVINISTÆ aiunt: Votum Continentiæ, Quæ dicitur esse de Consilio Evangelico; est nullum: Quæ fertur esse Meritorium; est impium: Quæ obseruatio necessarium, aiunt, est impossibile: Quæ perpetuum asseritur; est Iherum: Quæ latuiticum putatur; est stultum: Quæ vile creditur; est futile: Quæ diuinum fingitur; est humanum commentum: Quæ monasticum esse fertur; est antipoliticum: Quæ Sanctum videtur; est antichristianum: Quæ Christianum prædicatum; est Antichristianum præbentiam nubere: Quæ Anglicum fertur; est Sathanicum: Quæ castum laudatur & virginium; est potituum ac meretricium. Ita illi.

SVADENT: QVIA I. Scripturæ doceat esse melius, Deoque gratius, quod magis sit voluntarium, liberum, minusque necessarium.

II. Quia Scripturæ imperant matrimonium patientibus carnis stimulum.

III. Quia Scripturæ docent, Continentiam esse donum Dei, quod non datur omnibus.

IV. Quia varia sunt Cælibatus incommoda.

V. Quia Concilia, & S. Patres aduersantur Voto continentie.

AUTOR. Vt clari liqueant omnia; in quæstiones totidem vocentur singula.

QVÆSTIO LXII.

An ideo Votum continentie Deo sit ingratum, quia affirmatur obseruatum necessarium?

FF LV.

LVTHERO-CALVINISTÆ omnes a-
liunt.

SVADENT istis. 1. Psal. 53. *Voluntariè sacrificabo tibi.* 2. Quia, 1. Cor. 7. *Non, ut laqueum vobis iniiciam, scribo.* id est, ait Martyr, *hortor vos ad Continentiam; non ad votum.* 3. Quia, 2. Cor. 9. *Vnusquisque prout destinavit in corde suo: non ex tristitia, aut necessitate. Hilarem enim datorem diligit Deus.*

AVTOR. I. Vtraque, Libertas & Necessitas, triplex est. *Prima est Debiti ex præcepto leu Voto: qua liberè facimus, ad quod non tenemur; necessariò, ad quod tenemur. Hac Necessaria, non pugnat cum laude, meritoue operis, sed id auget: Libertas nõ est ad laudem, meritumue necessaria. Secunda Voluntatis indeterminatæ ad vllum quodcunq; . Hac libertas arbitrii est necessaria ad opus bonum æque, ac malum. Inde enim meretur, aut demeretur. Tertia est Coactionis, quæ Absolutæ, quæ quis facit, quod non vult: quæ conditionatæ, quæ per se nollit facere, facit tamen coactus. Hac libertas ad laudem operis est necessaria; non tamen præcepto leu voto contraria. Nam tanta alacritate potest exequi opera hic Voti non præcepta, quantâ is præcepta.* 1. Paralip ult. *Latatus est populus cum Vota sponte promitteret: quia corde toto offerebant ea Domino.*

2. Deinde trifariam in soluendo Voto se quis habere potest, ait *S. Thomas in Opusc. 18. c. 12.* 1. Alacrem, quia placet & Votum, & Res. 2. Inuitum; quia placet Votum, etsi res displicet. 3. Contrarium Voto & Rei. Alacris meretur plus cum Voto, quàm liber ab eo. Itemque Inuitus plus, quàm liber à Voto. Contrarius vtrique, peccat simpliciter. Hinc liquet Responsio ad prædicta.

DICO AD I. *Voluntariè*, sc. saluæ necessitate Voti aut præcepti.

AD II *Laqueus* est vouentium temerè aut coactè; quod non vult Apostolus. Ita *Aug. l. de bono viduit. c. 5.* Hieronymus lib 1. contra Iovin. &c.

AD III. Non de necessitate Legit aut Voti loquitur; sed de humana coactè directè, vel respectuè.

Q V Æ S T I O LXIII.

An matrimonium sit præceptum patientibus stimulum carnis?

LVTHERO-CALVINISTÆ affirmant. *Lac proinde Vouere castitatem esse temerarium & illicitum.*

SVADENT istis. 1. Quia, 1. Cor. 7. *Qui non se continent, nubant: melius est enim nubere quam vri.* 2. Ibidem. *Propter fornicationem unusquisque suam uxorem habeat.* Item: 1. Tim. 5. *Volo iuniores nubere, manifestas esse, filios procreare.*

CALVINVS eadem: *In 1. Corinth. 7. distinguit tentationes carnis viuentes: 1. Vincens animum; sunt pessimæ. 2. Vicæ, vt nullam patient intus perturbatiõne hæ non sint Vstiones. 3. Media, quæ continent non plenè consensum, titillat tamen sensum, turbantque animum. Hæ proprie sunt Vstiones, quæ citant nos ad matrimonium sic, vt peccetur non nubendo.* **LVTHERVS** in *Epistola ad S. Hieronymum* arguit hæresios Pelagianæ, quod grauius vitus, vt *Epistola 22.* taretur, non nuptiam quasi sensisset, suis viribus, sine Dei donis vincere æstus posse. *Fundamentum Lutheri, Martyris, Caluini est, quia Omnis motus Concupiscentiæ prohibitus est, estque peccatum. Quo de alibi.*

AVTOR. Tria hic asserimus. 1. Nulla Scriptura mandat Matrimonium.

um ob Tentationes carnis; sed ob Incontinentiam vagam: Estque hoc *Vri*; non Tentari; sed Peccare incontinentiã.

1. Quia *Vri* explicatur præcedente isto: *Se se non continent, nubant*, id est, si *vruntur*.

2. Quia dicit, *Propter fornicationem unusquisque, &c.* non ait, *ob tentationem*.

3. Quia ait: *Reuertimini in idipsum, ne tentet vos Sathanas propter incontinentiam*; non ait, *tentatione*.

4. 1. Timoth. 5. *Volo iuniores nubere: Ob tentationem? Non; sed ob incontinentiam: Nam, Nullam, addit, d. re occasione aduersario, maledicti causa. Iam enim quidam abierunt post Satanam.*

5. 2. Corinth. 12. *Datum est mihi stimulus &c. sed rogavi, &c. Quod plerique Patres de re pudorosa interpretantur non de persecutione aut dolore capitis: quia hæc non sunt pudenda. Vnde Rom. 7. *M. nte seruo legi Dei; carne, legi peccati: Sic: Non quod volo bonum, hoc ago; sed quod nolo malum. Item. Sentio aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis.**

6. Ita S. Patres exponunt hoc, *Vri*: quod, ait ibi S. Thomas, est, non calere, sed calore damnnum perpeti.

II Incontinentes non vocantur septicæ ad nuptias; sed remedium eis ostenditur, quo videntur, si velint. Quæ Permissio est non Præceptum citatoriu; teste hic S. Chrysost. Vt, qui dixerit: *Nolens pugnare, fugiat: fugere enim melius est quàm occidi: is tuadet, non imperat.*

2. Vt istud, *Reuertimini in idipsum, dicit secundum indulgentiam, non secundum*

imperium: Ita & hoc; Qui non se continent, nubant. Ita & hoc, Unusquisque uxorem habeat, qui duxit, suam: qui nondum duxit, ducat ob fornicationem:

3. Sicut istud, *Volo omnes esse sicut meipsum*, id est, continentès, est Consilii: Sic & hoc, *Volo iuniores nubere. Ita S. Patres. Bell. l. 2. c. 30.*

III. Hoc Consilium, seu Permissio, seu Remedium non datur obstrictis Voto; sed Solutis. Nam hi possunt Nubere, & *Vri*; Coniux autem, altero ad debitum impotente, licet *Vratur*, nõ tamẽ ei melius est Nubere; quia non licet talis bigamia: Ita & Castitatem professus. Sic Patres. Hinc liquet de obiectis.

QVÆSTIO LXIV.

An ob rarum Continentia Donum sit licitum Castitatis Votum?

LUTHERANI pariter & CALVINIANI Licitum negant ob Scripturas.

SVADENT illis. 1. Sap. 8. *Nemo potest esse continens, nisi Deus det.*

2. Quia, Matth. 19. *Non omnes capiunt verbum hoc sed quibus datum est. Qui potest capere, capiat.*

3. Quia, 1. Cor. 7. *Volo omnes homines esse sicut meipsum. Sed unusquisque proprium donum habet, unus sic, alius autem sic.*

4. Ibidem. *Qui statuit in corde suo firmus, non habens necessitatem potestatem autem habens sua voluntatis, & iudicavit in corde suo seruare Virginem suam benefacit. Vbi S. Hieronymus l. 1. contra Iovinian. ait, quoddam habere necessitatem aut nubendi; aut scortandi.*

Quare nemo debet Vouere, nisi sciat certò se posse seruare. Nam, Eccl. 5. *Displicet Deo infidelis & stulta promissio: At nemo scit an habeat Donum, aut an sit retenturus: Ergo nemo, nisi temerè, vouet. Vnde, Qui*

Ff 2 vouc-

vouerunt, possunt ac debent Votum rescindere: Quia quæ non sunt in nostra potestate, non sunt materia Voti.

AUTOR. I. Continentia est Dei Donum; & tamen in hominis potestate. I. Nam Dona Dei sunt duplicia. 1. Quædam dantur homini siue eius cooperatione; vt sanitas, forma, prophetia donum & linguarum. 2. Alia sunt auxilii diuini, & simul humani studia: vt credere, sperare, tentationes vincere, &c. Horum opera pendent ab electione humana; tale est opus Continentiæ: q̄ Sectarii volūt esse prioris generis.

2. Deinde Auxilium Dei duplex: 1. Sufficiens, vt possimus bene operari seu continere. 2. Efficax, quo actu ipso Continemus, credimus, perseueramus, &c. Sic 3 Thess 3. *Non omnium est fides, continentia &c.*

Esse tamen donum Dei; concedunt Sectarii: At Esse in potestate nostra, Negant.

II. ESSE, PROBATVR. 1. Matt. 19. *Sunt Eunuchi qui castrauerunt seipsos, suo libero arbitrio, non dono necessitante eos: quia sic dixisse oportuit, Qui facti sunt à Deo. At verè, sunt prophete, qui facti sunt à Deo.*

2. Quia Christus & Apostoli hortantur ad Continentiam: sed ad ea, quæ non sunt in potestate nostra, nemo sanus hortatur: Nemo etiam eum, qui non habet donum: quia non potest continere: Nec eum qui habet; quia is, Bucero & Martyri, in *Matth. 19.* non potest non continere.

3. Quia. I. Corinth 7. *Quod vult, faciat: liberum relinquitur: ergo vtrumque est in potestate nostra.*

4. Coelibes in Scriptura laudantur, & præmiantur.

5. Ita S. Patres.

DICO AD I. Dici id de Continentia in genere, de coniugali, viduali, Virginali: & earum aliqua ab hominibus haberi potest.

AD II. *Capere*, non significat Naturalem capacitatem, vt Sectarii volunt, sed voluntariam. Quia isto hortatur nos Dominus ad continentiam: ergo ad voluntariam: non ad naturaliter necessariam, quæ nulla est. Item: *Qui potest*: 1. Potentiâ proximâ, scilicet, habens efficacem gratiam: Qui non habet, orat vt accipiat. 2. *Potest*, Potentiâ etiam à grâ vel impeditâ, *capiat*, id est, orat vt possit *Velle capere*; Deus *Perficere* dabit.

AD III. Nil concludit: Nam alius eligit donum continentia, alius non, sed nuptialem gratiam.

AD IV. Loquitur de extrinseca & accidentaria necessitate, non de interna animi: Vt si filia nolit continere, si sit leuua, non sua, sed domini.

III. Perendane est à Deo Continentiâ?

Petrus Martyr. de cœlib. ait Non nisi sub conditione; si expediat. *Bucerus in Matth. 19.* Non debet, qui nesciunt an Deus eis daret vellet hoc donum. *Item.* Quia oratio debet nasci ex fide; fides autem nisi promissio Deo: hoc verò nulli est de certis perennariâ libertinâ.

DICO AT sufficit generalis promissio Dei, *Luc. 11. Petite, & accipietis.* Si enim particularis requireretur, nec fides, spes, &c. potest. Sat, quòd, 1. Ioan. 5. *Hæc est fiducia, quam habemus ad Deum; quia quodcumq; petierimus secundum eius voluntatem, audit nos.*

QVÆSTIO LXV.

Num que Incommoda nascantur ex Calibatu, vt idè fugiendus sit?

Luth

LVTHERO-CALVINISTÆ: Complu-
 1. Cœlibatus repugnat naturæ,
 danti sexuum diuersitatem, & vim generati-
 vam. 2. Mundus periret, si omnes conti-
 nerent. 3. Ex cœlibatu minuitur numerus
 Christianorum. 4. Morbi subinde ori-
 untur; seruandi est autem valetudo. 5. Vis
 generandi est bona; quia erat etiam in natura
 nondum lapsa, estque in animantibus. 6.
 Virtus per se, vt bona, appetitur: Virginitas
 verò non propter se, sed ad expeditius oran-
 dum. &c. Ergo non est virtus. &c.

AVTOR. Hoc verò nugari est in re
 grauissima.

DICO AD I. Hæc ratio fuit Ioui-
 niani, teste Hieronymo lib. 1. Iam est Lu-
 theri & Erasmi. Naturæ dona sunt pro-
 pter bonum speciei, non indiuidui præ-
 cipuè.

AD II. Semper erunt plures imper-
 fecti, quàm perfecti, id est, Continentes.
 Ita Hieronymus. At Augustinus: *Vi-
 nam omnes continerent, multò citius Dei ci-
 uitas completeretur, & acceleraretur terminus
 seculi.*

AD III. Ambrosius lib. 3 de Virg.
*Quis ergo quasuit uxorem, qui non inuene-
 rit?* Item ea ratione oportet inducere
 polygamiam.

AD IV. Morbi ex Incontinentia &
 crapula nascuntur; non ex Continentia.
 Dein; hæc dignitate compensat vitæ bre-
 uitatem, superat longauitatem.

AD V. Inclinatio naturalis in ab-
 solutè necessariâ rem, est comedere, &c.
 In conditionatè necessariâ ob circum-
 stantias, est Nubere. Conditionata ne-
 cessitas erat in natura integra, estque in
 lapsa: absoluta in animantibus. Nam
 hæc ad conseruandam speciem: illa ad
 seruius, citius replendum cœlum, saluâ
 temperantiâ.

AD VI. Virginitas, vt est perfecta re-
 frænatio concupiscentiæ, mediumque
 ad maius bonum patriæ prioris, sic est
 virtus. Cætera, quæ ex Conciliis, & S.
 Patribus adducunt, vide apud *Bell. lib. 2.*
 633 34.

QVÆSTIO LXVI.

*Ecquibus Vouere Castitatem fas,
 nefasue?*

LVTHERVS *libro de Voto monasticis.* Viris nō
 ante annum 70. aut 80. Sic & Augustina Confes-
 sio artic. 27.

CALVINVS *Instit. l. 4. c. 15. §. 19* Olim
 vouere nefas ante 60. annum fœminis. Sic
 & Martyr.

SVÆDET. I. Quia, 1. Tim. 5. *Adole-
 scentiores viduas deuita, seu, reuice.* 2. Ibid.
Volo iuniores nubere.

AVTOR. I. Fidelibus, in vsu libe-
 ri arbitrii constitutis, vouere castitatem
 licet. I. Sic Scriptura & exempla, in
Antichristo part. 2. q. 27. 2. Sic Patres
 S. Athanasius *lib. de human. Verbi,* dicit,
 Pueros Virginitatem profiteri doctos à
 Christo esse. Basiliius *in quæst. fusè disput.*
quæst. 15. Pueros ad monasterium reci-
 piendos; at non ad professionem, nisi v-
 lum habentes liberi arbitrii. Ambrosius
 lib. 3. de Virg. *Non atas reuicitur; sed ani-
 mus examinatur.*

II. **A**D Publicam tamen profes-
 sionem recipiendus nemo ante atatis an-
 num XVI. *Trid. Sess. 25. c. 15.*

DICO AD I. *Reiice,* scilicet à nu-
 mero præbendarum, quæ alere se ne-
 queant sexagenariæ; non autem à voto
 Continentiæ.

AD II. Id est Consilium; vt hoc: *Vo-
 lo omnes esse sicut meipsum.*

Ef 3 II. Lv.

II. LUTHERANI, vt MAGDEBURGENSES *Cent. 4. c. 10. Cent. 6. c. 6.* Martyr, *l. 2. de colib.* Nefas liberis, quantævis ætatis, uolere castitatem, inireue Religionem, parentibus inuitis.

SVADET istis. 1. Quia quartū Decalogi obligat in omni ætate. 2. Quia vxor absq; consensu viri, aut Domini, seruus nequit ingredi Religionem: Ergo nec filius sine parentum consensu.

AVTOR. Si parentes sine filiorum auxilio queant viuere; & attigerit pubertatis annum filius 14. filia 12. tunc licet vel inuitis parentibus inire Religionem.

1. Sic Scriptura, in *Antichristo part. 2. g. 27.* 2. Sic Canones, & Patres; *Bull. l. 2. c. 36.* Ratio Amb. l. de Virg. *Cui licet maritum eligere; Cur non licet Deum præferre?* Chrysostomus homil. 84. in Ioan. *Cum spiritualia impediunt parentes, nec agnoscendi quidem sunt.*

DICO AD I. Ad hoc Eph. 6. *Obedite parentibus, additur, in Domino, id est, nõ in iis, quæ impediunt pietatem.*

AD II. Rectè, quia, I. Cor. 7. *Vir non habet corporis sui potestatem, sed vxor; & contrà.*

III. LUTHERANI: vt Petrus Martyr in I. Cor. 7. *Nolite fraudare inuicem, nisi forid ex consensu, ad tempus. Ego vouere continentiam non licet, minus perpetuam. Quia 2. Math. 19. Quod Deus coniunxit, homo non separet.*

AVTOR. At licet ex consensu mutuo. 1. Quia si *ad tempus*, vt vacetis orationi, licet; & *reuertimini in idipsum*, hoc dicit secundum indulgentiam: ergo secundū perfectionem licet in perpetuū. Sic Hieronymus, Ambrosius, Theodoretus. 2. Exempla suppetunt complura: *Math. 1. Maria & Iosephi.* Heluidi enim hæresis fuit. B. Mariam non seruasse Virginitatē. *Magdeb. Bucerm, Martyr, Calu.* dicunt eo

contraxisse animo, vt per copulam prolificaret.

IV LUTHERANI, vt Kemnitius ad S. J. 24. *Gen. 6. Trid. Magdeburgenses Cent. 1. lib. 2. cap. 13.* Enimur in I. Cor. 7. Per monasticam professionem soluitur matrimonium seu ratum & consummatum, seu ratum tantum.

SVADENT istis. 1. *Math. 19. & 1. Cor. 7.* insolubile pronunciat, etiam Consummatum; nam actus coniugationis est eius essentia; ideo trunquediffert accid. nec. 2. Ratum, est verum Matrimonium cum significet verè Christi & Ecclesie vñionem. 3. Ratum dat alter potestatem corporis. Ego inuis altero altere vouere nequit Continentiam,

AVTOR. Soluitur per Professionem matrimonium duntaxat Ratum: non soluitur Consummatum. 1. Ratum, quia licet ex cõsentu mutuo vouere perpetuam continentiam. Liqueat supra. Et Sanctorum exempla Deus approbauit, & Ecclesia. 2. Consummatum verò non soluitur; 1. Quia minimum de consummato debent intelligi ista; *Math. 19. Quos Deus coniunxit. & 1. Cor. 7. Præcepto non ego, sed Dominus, maluerunt viro non discedere.* Ita Patres.

DICO AD I. II. Ea rectè probant Ratum non esse solubile ab humana autoritate: at non probant non dari à Deo posse: qui tunc dirimit, cum ad perfectiora vocat. *Ratum igitur & Consummatum* nec essentialiter differunt, nec accidentaliter; quia vtunque est verum Matrimonium: Sed vt perfectum & imperfectum differunt. Hoc enim est in actu signato, illud in exercito.

AD III. In dando potestatem semper sabintelligitur tacite; Nisi vota altiora vocent ad spirituales nuptias cum bono tuo; sine damno comparis.

QVÆSTIO LXVII.

An vita EREMITICA sit
probanda?

LUTHERANI vt Magdeburgenses Cent.
4. & 5. cap. 6. & 10. CALVINVS Instit.
1. 4. cap. 13. §. 16. culpant duo: Solitudinem,
& Austeritatem.

SVADENT istis Solitudinem; 1. Quia pe-
tunt ex odio generis humani; contra Hebr.
10. Non deferentes collectionem nostram. 2.
Quia deseruntur officia charitatis à Deo
mandata: contra Heb. 10. *Adiuuemus nos
inuicem.*

Austeritatem: 3. Quia se exponunt peri-
culis & tentationibus: contra Matth. 4. *Non
tentabis Dominum Deum tuum.* 4. Quia
sunt ipsorum homicidæ sunt ieiuniis. &c.
contra Col. 2. *Habeto honorem corpori.* 5.
Quia multi Religionem posuerunt in fatuis
ridiculisque rebus: vt Simon Salus.

AVTOR. Vita eremitica est Sancta.
I. Testis Scriptura in *Antichristo meo*
part. 2. quæst. 28. ab exemplo Helix, &
Baptista: cuius & desertum, victum,
cultumque mirè interpretantur Mag-
deburgenses *Centuria 1. libr. 1. cap. 6.*
Bucerus & Zvinglius, apud Bellarmin.
lib. 2. cap. 39.

2. S. Patres eam iustis vehunt enco-
miis.

3. Rectaque illam ratio tuetur mul-
tiplex. 1. Tullit enim viros sanctissimos
2. Quia solitudo & Austeritas sunt o-
ptima media ad finem vltimum conse-
quendum: accedit Oratio, Consolatio,
victoria sui & cupiditatum, Pænitentia
fructus; *Non leuius saltem macula e vitam cri-
mine possent.*

DICO AD I. Non hominum odio;
sed purioris Vita studio secedunt. Aug. I.

I. de morib. Eccl. c. 9. *Quid est quod vi-
dent, qui non possunt homines non diligere; et
tamen possunt homines non videre? Profecto
illud, quicquid est, præstantius est rebus hu-
manis, cuius contemplatione potest homo sine
homine viuere.*

AD II. Aug. ibid. c. 31. *Videntur nõ-
nullis plus, quàm oporteret, deseruisse res hu-
manas; Non considerantibus, quantum nobis
eorum animus in orationibus proficit, & vita
ad exemplum, quorum corpora videre non
sinimur.*

AD III. Non, exponere se; sed teme-
rè exponere periculo, peccatum est.

AD IV. Quin multi talibus perditu
vixerunt. Honore non verò corpori habent;
vt is, qui ait, 1. Cor. 9. *Castigo corpus meum.*
&c. & tamen ei præbent necessaria.

AD V. Instinctus S. Spiritus id egit.
Sic Isaiam cap. 20. iussit incedere nudum:
Ieremiam, cap. 28. catenatum: Ezechie-
lem, cap. 4. edere panem fimo bouino
coctum, cubare per 390. &c.

QVÆSTIO LXVIII.

An habitus monastici & tonsura sua sit
Antiquitas, & Ratio?

LUTHERANI, vt Magdeburgenses Cent. 4. cap. 6.
Vtrumque superstitionis arguunt; difformeque
Scripturæ, & Ecclesiæ puræ dicunt.

CALVINVS Instit. 1. 4. c. 19. §. 27. Vsum
habitus cepisse putat tempore S. Augustini:
Causam tonsuræ, quod tunc solum delicati
essent comati.

SVADENT istis. Hortensius Landus:
1. Quia, Leu. 19. *Non attondebitis comam
in rotundum.* 2. Ierem. 9. *Dispergam o-
mnes circumtonsos in comam.* 3. Luc. 21.
Sacerdotes non radent caput, n. que barbam.
4. *Barnuch vlt.* Ieremias ridet sacrificios
rafos caput & barbam.

AV

AUTOR. I. Habitu notabili profidentes mundi contemptum ac pœnitentiam indui peruetus est. Teste S. Dionysio lib. Eccl. Hierarch. c. 6. Athanasius, ait *fuscam ac vilem* gerunt: Palladius, *oculis vsas Sanctimonialia*: Tertullianus, *Deo dicatos habitus* ferunt. Ecce antiquitatem.

II. RATIO monastici habitus est Dionysio Basilio, 1. Mutatio vitæ, & ad designandum huius propriam professionem. 2. Ut sic insignes habitu cogatur rectius vivere, ceu cognitu faciles. 3. *Cucullus*, ait Cassianus, denotat infantilem simplicitatem & innocentiam. 4. *Saccus*, ait Hieronymus & Cassianus pœnitentiam, mundi que contemptum indicat.

III. TONSURARI peruetus est. Dionys. *Sacerdos signo crucis eum consignatum tondet; omnique veste detracta eum alia induit.* Anicetus Papa iubet in modum spheræ caput radi. Isidorus & Beda aiunt, S. Petrum gestasse primum coronam; ac inde clericalem descendere tonsuram, similem hodiernæ monachali, teste *Concilio Toletano.*

IV. RATIO Tonsuræ, 1. Quia, Concil. Agath. iubet pœnitentes tonderi. 2. *Isidori*: Imitatio Nazaræorum, qui die consecrationis suæ radebantur, coma infernè defluente. 3. *Beda*. Insigne coronæ Dominicæ. 4. *Isido*. In signum abiiciendorum superfluum. 5. *Dionysius*. In signum vitæ apertæ & puræ.

Vnde figmenta Lutheri & Caluini patent.

DICO AD ista *Isichio teste*: Sic tonderi, erat ornare comam; quod ueti-

tum. Deinde, Sacerdotibus Iudæorum erat prohibita rasura; ne similes essent gentilium sacrificulis. Demum, ista erant Ceremonialia; ideo nil obligant hodie.

Q V Æ S T I O LXIX.

*An Monachis Laborare necesse,
& nefas Mendicare?*

CALVINUS *Instit. l. 4. c. 31. §. 10.* Cum Wicleffo pertendit, Monachos solum suis victitare laboribus oportere.

1. Idque vi s. u. Præcepti, seu Concilii *Eph. 4. 1. Thess. 4. 2. Thess. 3. 2.* Quæ & Augustinus lib. *de opere Mon. cap. 17. 18.* contemplatiuos, ut maxime vult exemptos a labore. 3. *Quia*, sic mos perpetuus obinet monasticus.

AUTOR. Laborandi præceptum diuinum omnibus commune est.

1. *Ut, Eph. 4. non furetur quis.* *1. V. Thess. 4. Honeste ambuletis ad eos, qui foris sunt; Et nullius aliquid desideret.* 2. *Thess. 3. Audiuimus enim aliquos inter vos inquietos esse, nil operantes, sed curiales agentes.*

2. Quia causa S. Augustinus arguit otiosos laborifugas. Qui autem prædicant, sacrificant, verè laborant operum digni etiam mercede sua. *Quin, cap. 16. ait ex Act. 11. qui omnia in commune ad pedes Apostolorum deposuerant, in coactos laborare; sed collectis Gratiarum sustentatos esse.*

3. Nec contemplatiuos ad laborem obligat, cum intendunt altiori bono operationis, *Psalmodia. &c.* Quæ tamen vult interponi exercitio corporali.

4. Ad hoc quoddam sua regula adstringebat principaliter; quòd plerique venirent laici ad monasticum.

Hinc

Hinc corrunt obiecta prius.

H. LUTHERVS art. vlt. BRENTIVS in Confessi.
Wittenbergica c. de Vita Nefas ducunt MEND. CARB
Monachos; esseque ob id extra statum salutis.

SVADENT. 1. Quia exponunt se periculo mori-
endi fame.

2. Quia elemosinæ debentur solum impotentibus
ad se alendos.

3. Quia diuina humanaque lex vetat voluntariam
mendicitatem. Ita & omnia damnati, hæretici in
meo *Antichristo* part. 2. q. 29.

4. Quia Christus, etsi pauper, non tamen mendica-
uit; ut Adæ successor in omni domino, licet obstante ei
lege civili.

5. Etsi mendicasset Christus, esset tamen opus ad-
mirandum, non imitandum; sicut ieiunium XL. dies
rurum.

6. Apostolorum vita, omnia relinquentium, erat
solum ad tempus instituta, & Dominus reuocauit,
L. c. 22. *Sed nunc, qui habet sacrum, tollat, similiter
& peram.*

7. Quia Apostoli ex iustitia victum à populo repe-
bant; Matth. 10. *Dignus est operarius mercede sua.*
I. c. 9. *Quis miratur stipendium suum & inquam?*

AUTOR. Vitam MENDICANTIVM
Religiosorum Pontifices, & generale
Concilium Lugdunense approbarunt,
vt lanciam; Et recedè. 1. Domini & A-
postolorum fundatam Exemplo, & Do-
ctrinâ. Vide in meo *Antichristo* part. 2.
quæst. 29. 2. Illustratam à Deo mira-
culis; præsertim per S. Dominicum &
S. Franciscum, qui ad instar Regulæ sibi
acceperunt caput 10. Matthæi: sequenti-
bus signis, ad innumeram infidelium
conuersionem.

DICO AD I. Psal. 36. *Iunior fui,
etenim senni, & non vidi iustum derelictum.
Spera in Domino, & fac bonitatem; & inha-
bita terram, & pascere in diuitiis eius.* Adeo
non periculum est de morte ex fame;
nec est tentatio contra Deum.

AD II. Debentur maximè propter
Christum pauperibus; inque Christi E-
uangelio laborantibus.

AD III. D. Thomas opusc. 19. I-

sto, *Non erit mendicus inter vos, mandatur
diuitibus liberalitas, ne quis egere fina-
tur. Deinde promittitur tanta vbertas,
per quam non erit mendicus.*

AD IV. Dominium illud origina-
le perit per iustè introductam rerum di-
uisionem: vnde carere eo voluit Domi-
nus. Nec tamen ex carentia domini,
sed amore solo Paupertatis, mendicus e-
rat: nec ditescere voluit, cum potuisset,
in Regem electus: quod fugit.

AD V. Est & imitandum; quò mi-
nus ad id miraculo opus; sicut nec ad
dierum XL. ieiunium.

AD VI. Si ad tempus; ergo licita
est in se vita mendica. Neque reuocauit
Christus, vt patet, I. Cor. 9. Sed ostendit,
in quanto sint timore futuri tempore
Passionis suæ. Nam qui dixit: *Nolite
possidere aurum*: ipse loculos habebat sub
fure custode iuda.

AD VII. Apostoli non ex debito
ministrabant spiritalia populo, sed ex
charitate, Christo quidem adhuc viuente;
ideo non ex iustitia quoque exigebat
sustentationem; sed ex æquitate & cha-
ritate.

IX. DE LAICIS.

QVÆSTIO LXX.

*An Politica Potestas sit bona, & licita
Christianis?*

DONATISTÆ Magistratum Autoritatem
omnino tollebant.

LIBERTINI nuperi, prætextu Christia-
næ Libertatis, idem inuenerunt primi.

ANABAPTISTÆ & TRINITARIJ in
Transyuania licet fateti cogantur, in Veteri

Gg Te-